

Wim Daniëls

De tambour-maître

2016 UITGEVERIJ THOMAS RAP

Voor Charles uit Aarle-Rixtel,
een van de beste tambour-mâtres ooit.

De tambour-maître

Ja, daar is ze, daar is mama. Niet lachen nu, maar juist extra mijn best doen. In de maat lopen. De stok goed op en neer laten gaan. Een-twee, een-twee. Mama knikt naar me. Ik doe het goed. Dat zal ze straks ook zeggen als ik weer thuis ben. Dat ik het goed heb gedaan. Opletten nu, want zo meteen moeten we de bocht om, de Kerkstraat in. De tromme-laars zijn bijna klaar. Als de blazers beginnen, moet ik met kortere passen gaan lopen. Nog kortere passen dan nu. En ik moet de stok van boven naar beneden bewegen. Niet van voor naar achter.

Zal ik opzijkijken? Nee, ik wil de tambour-maître niet zien, de echte tambour-maître. Hij kan zijn stok omhooggooien en weer opvangen. Dat kan ik niet. Hij zou er niet moeten zijn. Dan zou ik op zijn plaats kunnen lopen. In het midden. Dan zou ik de echte tambour-maître zijn. Nu loop ik aan de rand van de weg. Dat is niet goed. Een tambour-maître moet in het midden lopen.

Poew...pepoew...pepoepeepoepepoew.

De blazers.

Kortere passen nu en omhoog en omlaag met de stok. Het is nog een klein stukje naar de bocht. Het is de binnenbocht voor mij. Dan moet ik extra kleine pasjes maken. Dat lukt het beste als ik naar mijn schoenen kijk. Mama heeft mijn schoenen weer mooi gepoetst. Mijn tambour-maîtreschoenen. Die heeft de echte tambour-maître niet. Die heeft geen speciale schoenen. Hij heeft schoenen zoals iedereen van de harmonie heeft. En die van hem zijn niet eens gepoetst.

De bocht. Ik moet mijn knieën hoog optrekken, marcheren zonder veel vooruit te komen. Het is mooi zoals de blazers spelen.

Tu-tu-tu-tutetu.

Hoog-laag.

Daar staat Bertha; ze zwaait. Ik knipoog een keer, maar lach niet. Dat mag een tambour-maître niet doen. Mama zegt dat we vroeger naast Bertha hebben gewoond. Ik was toen nog niet geboren.

Ho, ik ga iets te langzaam door de bocht. Ik zie de stok van de andere tambour-maître. Hij steekt hem soms naar voren, zoals nu. Dat doet hij meestal meteen na een bocht. Als ik zijn stok zie, weet ik dat ik te langzaam loop. Mijn stappen moeten groter worden.

Niet struikelen. Een tambour-maître mag nooit struikelen. Dat is op één ding na het ergste wat een tambour-maître kan gebeuren. Dat hij struikelt. Maar ik struikel niet.

Ik zie tante Els staan. Ze glimlacht naar me. Ik knipoog

weer. Ze zeggen dat ik altijd met twee ogen tegelijk knip-oog. Ik weet het niet. Tante Els staat er altijd als de harmonie rondtrekt. Ze gaat er speciaal voor mij staan, denk ik. De man van tante Els is dood. Net als papa. Papa heeft me wel ooit gezien als tambour-maître, lang geleden. Mijn tambour-maîtreschoenen had ik toen nog niet. Maar ik moet nu niet aan papa denken. Ik moet opletten. Ik ga mijn stok een keer vooruitsteken. Ik heb hem nu in het midden vast. Met mijn rechterhand. Ik neem hem over met mijn linkerhand en pak hem terug met mijn rechterhand, onder aan de stok.

Gelukt.

Ik steek hem een keer omhoog en dan recht vooruit. Dat moet, want we lopen recht vooruit, zonder bochten. De Kerkstraat is lang. Niet zo lang als de Dorpsstraat en de Gaanderij, maar toch lang genoeg om de stok recht vooruit te steken. Dan weet iedereen van de harmonie dat we nog even rechtdoor moeten. Ik haal de stok weer naar me toe, steek hem opnieuw omhoog en recht vooruit. Vijf passen. Ik pak de stok eerst met mijn linkerhand en dan met mijn rechterhand, precies in het midden. En weer hoog-laag.

Goed gedaan.

Mooi.

Zo mooi kan de echte tambour-maître het niet. Maar die loopt wel in het midden. Soms over de grote putten, die in het midden van de weg liggen. Ik loop naast de kleine putjes aan de rand van de weg. Daar kun je niet in vallen. In de grote putten wel als de deksels weg zouden zijn.

Nee.

Dat is stout gedacht. Dat mag ik niet denken. Maar de echte tambour-maître vindt mij niet leuk, denk ik. Hij vindt het niet fijn dat ik ook tambour-maître ben en meeloop met de harmonie.

De mensen klappen nu. Ze klappen voor de echte tambour-maître, die zijn stok omhoog heeft gegooid en weer opvangt. Dat is het allermoeilijkste voor een tambour-maître. De stok omhooggooien en weer opvangen. De stok laten vallen is het allerergste. De echte tambour-maître heeft hem nog nooit laten vallen. De mensen klappen altijd als hij zijn stok omhooggooit en opvangt. Hij gooit hem echt heel hoog. Dat kan hij goed. Ik kan het niet. Ik heb het vaak geprobeerd, maar het gaat niet. Ik kan hem niet opvangen. Bij mij valt hij steeds. Ik leer het nooit. Ik weet niet hoe het komt. Het is het enige wat ik als tambour-maître niet kan. Misschien zou ik het kunnen leren van de echte tambour-maître. Maar hij wil het me niet leren, denk ik. Hij heeft liever dat ik er niet bij ben. Dat kan ik aan hem zien. Hij zegt nooit iets tegen mij. Hij kijkt me bijna nooit aan. Hij kijkt meestal naast me, alsof ik er niet ben. Maar ik ben er wel. Altijd. Altijd als de harmonie door het dorp trekt, ben ik erbij. Al heel lang.

De meeste andere mensen van de harmonie lijken het wel goed te vinden dat ik erbij ben. ‘Hallo, Sjarl’, zeggen ze. Ze lachen naar me. Ze slaan me op de schouder. ‘Kijk, jongen’, zeggen ze soms. ‘Mongool’ gebruiken ze nooit. Dat hoor ik iemand langs de kant van de weg weleens zeggen als we met de harmonie voorbijtrekken: ‘Och, die mongool.’ Of ‘mongooltje’, alsof ik een klein kind ben.

De Haamweg. We lopen nu op de Haamweg. Daar is het nooit druk, omdat er maar één huis staat. Toch lopen we altijd een stukje door de Haamweg omdat in dat ene huis een rijke man woont. Hij geeft geld aan de harmonie. Daarom moeten we langs zijn huis. Soms staat hij niet eens buiten. Hij kijkt dan alleen van achter het raam. De rijke man is eng. Hij doet allemaal stiekeme dingen, zegt mama. Ik weet niet welke. Ik loop niet graag door de Haamweg. Aan de kant waar ik loop, ligt vaak hondenpoep op de weg.

Wafwaf.

De hond van de rijke man.

Ik ben bang voor honden en de rijke man heeft een hond. Hij zit niet aan de lijn.

‘Koest’, roept de rijke man, die met zijn vrouw op het tuinpad naast zijn huis staat. De hond komt de straat op gierend. Hij komt naar mij toe. Ik loop door, maar beweeg mijn armen niet meer. Ik ben ook meteen uit het ritme.

‘Krijger, kom hier’, roept de man. De hond luistert niet. Hij is nu bijna bij mij.

‘Hierrrr!’, roept de man, ‘hierrrr!’

De hond luistert nóg niet. Ik moet weg. Direct bijt hij. Ik stap naar links, op het trottoir. Dat mag een tambour-maître nooit doen. Dan is het alsof je ermee ophoudt, alsof je er niet meer bij wilt horen. Maar ik wil er wél bij horen.

‘Hierrrr, Krijger!’

Ik loop wat verder het trottoir op. De hond gromt. Ik steek mijn stok naar hem uit om hem weg te houden.

Wap!

De hond bijt in mijn stok, in mijn mooie tambour-maître-stok. En hij gromt nog wat harder. Ik trek, maar hij laat niet los.

‘Krijger!’ hoor ik weer roepen.

Ik zie de rijke man en zijn vrouw nu niet meer, want de harmonie loopt ertussen. De echte tambour-maître is me al helemaal voorbij en de rest volgt. Ik trek opnieuw aan mijn stok en dan opeens laat de hond los. Daardoor verlies ik mijn evenwicht. Ik moet vlug een extra stap zetten om niet te vallen. Maar ik kom met mijn rechterschoen tegen een paaltje aan en val toch. Ik val hard. Mijn bril vliegt van mijn hoofd. De hond blaft nu heel woest.

Wafwaf.

Ik ben bang.

Wafwaf.

De hond hangt over me heen en snuffelt aan mijn broek. De harmonie is nu bijna voorbij. Ik doe mijn handen voor mijn gezicht en zeg zachtjes: ‘Mama-mama.’

Opeens zie ik door de vingers die ik voor mijn gezicht heb, iets blinken. Ik doe mijn vingers wat verder open. Het is een tuba, de grote tuba. En door de tuba heen zie ik het gezicht van meneer Vos. De dikke meneer Vos.

‘Rot op, kutbeest’, zegt hij tegen de hond en hij pakt de hond bij zijn nekvel en trekt hem weg. De hond gromt weer, maar dat maakt meneer Vos niks uit. ‘Weg jij’, zegt hij tegen de hond en hij duwt hem de straat op. De rijke man komt nu vlug aanlopen.

‘Hier, Krijger’, zegt hij. ‘Kom, hij is braaf.’

De hond loopt nu naar de rijke man, die zich omdraait en weer terugloopt naar zijn huis. Nu pas valt het me op dat er geen muziek meer te horen is. Ze zijn gestopt met spelen.

‘Kom, Sjarl’, zegt meneer Vos, ‘de hond is weg. Hier is je bril. Hij is niet kapot.’

Ik sta op, met de hulp van meneer Vos. De harmonie staat even verderop stil. Ze kijken allemaal mijn kant op. Meneer Vos geeft me mijn bril. Ik zet hem op. Ik zie dat de echte tambour-maître naar ons toe komt.

‘Hoe is het met hem, Harry?’, vraagt hij aan meneer Vos.

‘Ik geloof dat het wel gaat’, zegt meneer Vos. Hij slaat met een van zijn handen het vuil van mijn jasje.

‘Die rothond’, zegt hij.

De echte tambour-maître staat nu ook naast me.

‘Je schoen is helemaal vies’, zegt hij tegen me.

Ik kijk naar mijn schoenen. Op de schoen waarmee ik het paaltje heb geraakt, zit een vieze groene streep en er kleeft een papiertje aan.

‘Wacht’, zegt de echte tambour-maître.

Hij stopt zijn hand in zijn broekzak en haalt er een schoene zakdoek uit. Hij buigt zich voorover en veegt ermee over mijn schoen. De zakdoek is meteen vies, maar mijn schoen is weer bijna helemaal schoon.

‘Kom, we moeten verder’, zegt hij.

Hij raapt mijn stok op en kijkt ernaar. Ik zie dat de rijke man en zijn vrouw samen met hun hond door de poort bij hun huis gaan.

Dan gebeurt het: de tambour-maître wil zijn eigen stok aan mij geven.

‘Pak die van mij maar’, zegt hij.

Ik pak de stok aan. Ik voel meteen dat de stok echter is dan mijn eigen stok. Ik loop achter de tambour-maître aan terug naar de harmonie. De tambour-maître heeft mijn stok; ik die van hem. Meneer Vos komt achter ons aan. Hij loopt altijd op de laatste rij. Dat moet omdat hij tuba speelt. De tuba komt altijd aan het eind. Met de tambour-maître loop ik helemaal naar voren. Als we er zijn, zegt hij: ‘Je kunt op mijn plaats lopen, Sjarl. Je kent de route.’

Ik kijk hem vragend aan.

‘Doe maar’, zegt hij.

Ik geloof het nog niet, maar hij geeft me een tikje tegen mijn arm. ‘Ikzelf ga langs de kant van de weg lopen’, zegt hij.

Dan sta ik opeens vóór de harmonie, in het midden. En meteen weet ik wat ik moet doen. Ik ga met mijn gezicht naar de harmonie staan, steek de mooie tambour-maître-stok omhoog, draai me om, ga drie keer met mijn stok op en neer en zet mijn rechtervoet naar voren. Ik hoor het geluid van de trommels. En ik loop. Ik loop midden op de weg. Aan de kant van de weg, op de plaats waar ik anders altijd loop, loopt nu de echte tambour-maître. Hij kijkt naar mij, knikt en glimlacht. En hij maakt een beweging met zijn hand, met zijn wijsvinger van zijn rechterhand. Die gaat vlug op en neer. Ik weet wat het betekent. We moeten om-draaien. In de straat van de rijke man draaien we altijd om,

zonder een bocht te maken. De tambour-maître moet door de middelste rij van de harmonie naar achteren lopen. En de rest volgt hem. Alles schuift dan in elkaar. Het is mooi om te zien, maar nu moet ik het zelf doen. Ik heb het vaak gezien. Ik weet hoe het moet. Ik steek met mijn rechterhand de stok omhoog, maak een paar pasjes op de plaats zonder vooruit te komen, steek mijn linkerarm omhoog en maak met mijn linkerhand een draaibeweging. En meteen draai ik zelf om. Ik loop precies door het midden, door een soort gangpad van muzikanten. Alle harmoniespelers knikken en glimlachen naar me. Meneer Vos steekt zijn duim op. Als ik hem voorbij ben, zie ik links de echte tambour-maître weer. Hij loopt nog steeds langs de kant van de weg. Hij steekt ook zijn duim op. Het gaat goed, vindt hij. Iedereen volgt. De trommelaars trommelen nog steeds. Direct moeten de blazers weer. Maar eerst moeten we opnieuw langs het huis van de rijke man. De hond, de hond. Hij mag er niet zijn. Ik hoor hem wel blaffen, maar het geblaf klinkt van ver. En dan zie ik het. De rijke man staat in zijn huis voor het raam en de hond springt wild tegen het raam op. Hij blaft en blaft, maar hij zit binnen. Ik merk dat ik iets sneller ben gaan lopen. Ik wil het huis zo vlug mogelijk voorbij zijn. De echte tambour-maître laat zijn rechterhand wat op en neer gaan. Rustig, rustig, bedoelt hij. Ik weet het.

We zijn het huis van de rijke man voorbij. Zo meteen komt de bocht en dan beginnen de blazers. Op mijn teken. Ik weet wat ik moet doen. De stok weer naar voren en dan omhoog, even vasthouden en dan twee keer kort omlaag.

Ik heb het vaak genoeg gedaan, maar iedereen van de harmonie keek dan toch altijd naar de echte tambour-maître. Nu kijken ze allemaal naar mij en naar de stok die ik in mijn handen heb. Direct als we rechtsaf gaan, staan er weer een heleboel mensen langs de kant van de weg.

Daar is de bocht. De echte tambour-maître knikt opnieuw. De man is helemaal niet onaardig. Hij is juist lief. We zijn bijna bij de bocht. De stok naar voren, omhoog, even vasthouden en twee keer een korte beweging naar beneden.

Tuu-te-tuu-tuu-tuu-te-tuu.

En nu de bocht, stok naar rechts. Vasthouden, kortere pasjes maken. Een-twee-een-twee, goed, en weer iets langere passen.

Mama, mama, daar staat mama weer. Ze is helemaal hiernaartoe gelopen. Waarom? Ze klapt, mama klapt. Ze klapt voor mij. Omdat ik nu de echte tambour-maître ben. Ik probeer te knipogen, maar er zit een traan in de weg. Mama klapt en de vrouw naast mama ook. Het is Nellie, Nellie van de winkel, de VÉGÉ. En naast Nellie staat nog iemand te klappen; ik weet niet wie. En dan ... Ik denk er niet bij na. Ik pak de stok bij de knop vast en zomaar ineens gooi ik hem in de lucht. Ik hoor de tuba van meneer Vos: pfoew...pfoew, heel diep. Het is alsof meneer Vos alle lucht die hij in zich heeft in één keer uitblaast. Even lijkt het helemaal stil te zijn, even is het alsof iedereen stilstaat. Daar komt de stok terug. Ik steek mijn rechterhand uit.

Fwap!

Ik heb 'm. Ik heb 'm.